

31.

ARAŞTIRMA SONUÇLARI TOPLANTISI

2. CİLT

T.C.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

31.
ARAŞTIRMA
SONUÇLARI
TOPLANTISI
2. CİLT

27 - 31 MAYIS 2013
MUĞLA

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayın No:164-2

YAYINA HAZIRLAYAN

Dr.Adil ZME

27- 31 Mayıs 2013 tarihlerinde geręekleřtirilen
35. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu,
Muğla Sıtkı Koęman niversitesi'nin katkılarıyla geręekleřtirilmiřtir.

ISSN:1017-7663

Kapak Fotoęrafı: Murat ARSLAN

“2012 Yılı Phaselis Antik Kenti ve Teritoryumu Yüzey Araştırması”

Not: Yayınlanan yazıların iğeriğinden yazarları sorumludur.

Muğla Sıtkı Koęman Üniversitesi Basımevi
MUğLA – 2014

İÇİNDEKİLER

Hatice KALKAN - Aylin KOÇAK YALDIR Antik Hypaipa Kenti ve Çevresi Yüzey Araştırması - 2012.....	7
Süleyman ÇİĞDEM - Hüseyin YURTTAŞ - Haldun ÖZKAN 2012 Bayburt Yüzey Araştırması.....	19
F. Mine TEMİZ Hatay İli'nde Türk ve İslam Dönemi Yüzey Araştırması - 2012.....	31
Atilla ENGİN - Bora UYSAL - Olcay ZENGİN KOŞAN - Filiz AY ŞAFAK - Aydoğan BOZKURT Sivas İli 2012 Yılı Yüzey Araştırması.....	43
Martin BACHMANN 2012 Yılı Oinoanda Çalışmaları.....	65
Özdemir KOÇAK Afyonkarahisar İli ve İlçeleri 2012 Yılı Yüzey Araştırmaları.....	75
Christine ÖZGAN - Verena GASSNER - Ulrike MUSS - Erich DRAGANITS - Özel TERAMAN Kolophon Antik Kenti 2012 Yılı Yüzey Araştırmaları.....	97
Nilüfer PEKER - B. Tolga UYAR Güzelöz-Başköy ve Çevresi Bizans Dönemi Yerleşimleri 2012.....	110
Maria ANDALORO The Project On The Rock Paintings In Cappadocia (2012). Research And Preservation: 1. The Göreme Open Air Museum; 2. The Church Of The Forty Martyrs In Şahinefendi.....	120
Mehmet SAĞIR - İsmail ÖZER - İsmail BAYKARA - Serkan ŞAHİN - Seçil SAĞIR 2012 Yılı Kırıkkale ve Çorum İlleri Yüzey Araştırması.....	136
Owen DOONAN - Alexander BAUER - Aksel CASSON - Emre EVREN - James FEATHERS Sinop Bölgesel Arkeoloji Projesi 2012 Saha Çalışmaları.....	146
F. Arzu DEMİREL - Sevinç KAPAN-YEŞİLYURT Burdur İli ve İlçelerinde Neojen ve Pleistosen Dönem Fosil Lokalitelerinin Tespiti Yüzey Araştırması - 2012.....	165

Abdulkadir BARAN Thera Antik Kenti ve Çevresi Yüzey Araştırmaları 2012.....	174
Nurettin ÖZTÜRK 2012 Yılı Myrina ve Gryneion Yüzey Araştırmaları.....	190
Fahriye BAYRAM - Turgay YAZAR Artvin, Erzurum, Ardahan İli ve İlçelerinde Ortaçağ Gürcü Mimarîsi - 2012.....	201
Ali Osman UYSAL Çanakkale İli Lapseki, Biga, Çan, Bayramiç, Ayvacık ve Ezine İlçeleri Türk Dönemi Yüzey Araştırması 2012 Yılı Çalışmaları.....	213
Ümit AYDINOĞLU Dağlık Kilikia'da Kentleşme ve Kırsal Yerleşimler Araştırması 2012.....	227
Okşan BAŞOĞLU - Ayhan YİĞİT - Simge GÖKKOYUN Nevşehir İli ve İlçeleri 2012 Yılı Miyosen Dönem Fosil Yatakları Yüzey Araştırması.....	237
Bilge HÜR MÜZLÜ - Toby C. WILKINSON Isparta Arkeolojik Surveyi 2012 Yılı Çalışmaları: Konane (Conana).....	247
Hasan BAHAR Konya-Karaman İlleri ve İlçeleri Arkeolojik Yüzey Araştırmaları 2012.....	256
Thomas CORSTEN - Oliver HÜLDEN FORSCHUNGEN IN DER KIBYRATIS IM JAHRE 2012 KIBYRATIS ARAŞTIRMALARI 2012.....	272
Hatice PAMİR Antakya ve Çevresi Yüzey Araştırması.....	287
Felix PIRSON - Barbara HOREJS 2012 Yılında Pergamon'un Yakın Çevresinde Gerçekleştirilen Yüzey Araştırmaları Raporu.....	299
Filiz DÖNMEZ ÖZTÜRK Bolu İli Göynük ve Mudurnu İlçeleri Epigrafik, Tarihi-Coğrafi Yüzey Araştırması 2012 Yılı Çalışmaları	313

Hüseyin Sami ÖZTÜRK - Ceren PİLEVNELİ Nikaia Egemenlik Alanı (Bithynia) 2012 Yılı Epigrafik Yüzey Araştırmasına İlişkin Genel Sonuçlar.....	324
Marijana RICL 2012 Epigraphical Survey In The Küçük Menderes (Cayster) Valley.....	331
Yusuf ALBAYRAK - S. İrem MUTLU Soğmatar Kutsal Alanı Ve Yakın Çevresi Yüzey Araştırması 2012.....	337
Winfried HELD - Henning BURWITZ Tarsus'taki Donuk Taş: Antik Dünyadaki En Büyük Tapınağın Araştırması.....	353
Fulya DEDEOĞLU - Erim KONAKÇI - Muhip ÇARKI Yukarı Menderes Havzası Dağlık Kesim Yüzey Araştırması Projesi 2012 Yılı Çalışmaları.....	367
Ömür HARMANŞAH - Peri JOHNSON Yalburn'a Çıkan Bütün Yollar: Yalburn Yaylası Arkeolojik Yüzey Araştırması (Konya) 2012 Sezonu Çalışmaları.....	377
F. Eray DÖKÜ Uylupınar Yerleşmesi (Erken Kibyra) ve Çevresi Yüzey Araştırması 2012.....	395
Yaşar ERSOY – Elif KOPARAL Urla Ve Seferihisar İlçeleri Yüzey Araştırması 2012 Yılı Çalışmaları.....	407
Adnan DİLER - Şahin GÜMÜŞ - N. Seda ERYILMAZ - Mazlum ÇUR Bodrum Yarımadası Leleg Yerleşimleri, Adalar, Aspat (Strobilos), Kissebükü (Anastasioupolis), Damliboğaz (Hydai), Sedir Adası (Kedrai) Yüzey Araştırmaları 2012.....	419

GÜZELÖZ-BAŞKÖY VE ÇEVRESİ BİZANS DÖNEMİ YERLEŞİMLERİ 2012

Nilüfer PEKER*
B. Tolga UYAR

2009 yılından bu yana sürdürdüğümüz Kayseri Yeşilhisar İlçesine bağlı Başköy-Güzelöz köyleri ve çevresindeki Bizans dönemi yerleşimlerine ilişkin yüzey araştırmamızın 2012 yılı çalışmalarını Temmuz ayı içinde gerçekleştirdik¹.

Kayseri'nin Yeşilhisar ilçesine bağlı olan Başköy ve Güzelöz köyleri ve çevre vadilerde Bizans Dönemine ait, çoğunluğu kaya mekânlardan oluşan dini ve sivil mimarî örneklerine yönelik yüzey araştırmamızın bu sezon çalışmalarının iki temel hedefi vardı; bunlardan biri önceki yıllarda tespitlerini yaptığımız çeşitli yapı gruplarının röleve ve envanterleme etütlerini gerçekleştirmek, diğeri ise yüzey araştırması kapsamındaki alanda taramadığımız bölgelerde keşif araştırmaları yapmaktı. Sözü edilen çalışmaları hem Güzelöz'de hem de Başköy'de Eski Başköy alanı da dahil olmak üzere yürüttük.

2012 çalışmalarına önceki sezonlarda ön araştırmalarını yaptığımız bazı yapı gruplarının rölevelerini ve envanter etütlerini yaparak başladık. Böylece bugün bu yapılara ilişkin ön mimarî değerlendirmeler öne sürebilmekteyiz. Bu yapılardan ilki Başköy'de yerleşimin içinde bir evin samanlığı olarak kullanılan kâgır kilisedir (Resim: 1). 12 ile numaralandırdığımız kilise vadinin ender taş örgü yapılarından biri olmanın yanı sıra ilk kez çalışmamızda belgelenecek literatüre kazandırılmıştır.

Doğu batı doğrultusunda dikdörtgen planlı tek nefli kilisenin doğuda yedi cepheli bir apsisi bulunur (Resim: 2). Nefin kuzey ve güney duvarlarında yaklaşık eksenlerde karşılıklı olarak düzenlenmiş duvar payeleri dikkat çeker. Yapıya girişi sağlayan batıdaki açıklık sonradan yapılmıştır. Aynı zamanda güney duvarda yer alan, olasılıkla daha geç bir dönemde değişikliğe uğradığını düşündüğümüz bir başka giriş de bugün güneydeki ahır olarak kullanılan mekâna açılır (Resim: 3).

Kilisenin güney ve doğu cephelerinin büyük bölümüne bitişik olan ev ve ahır yapının mimarî okumasına güçlükler getirmekle birlikte bu sezon çalışmamız sonucunda üç farklı evrenin verilerini takip edebiliyoruz. Bunlardan ilki yapının doğu bölümüdür. Olasılıkla bugünkü yapıdan daha geniş bir kilisenin apsisi olan bölüm ilk evrede inşa edilmiştir (Resim: 4). Neferin yapısal gerekçelerle değiştirilmesi sonucunda kilise, kuzey ve güneyde üç kemerli açıklıklarla biçimlenerek daha küçük boyutlu olarak yeniden düzenlenmiş olmalıdır. Apsis duvar payeleri üzerindeki bezemelerin durumunda ve

* Dr. Nilüfer PEKER, Başkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Ankara/TÜRKİYE, nilufer@baskent.edu.tr.

Dr. B. Tolga UYAR, Paris Bizans Tarihi ve Araştırmaları Merkezi Konuk Üyesi (Centre d'histoire et Civilisation de Byzance, Collège de France-C.N.R.S.), FRANSA, btolgauiyar@gmail.com

¹ Çalışmamız Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün izinleriyle gerçekleştirilmiştir. Tüm yetkililere sağladıkları kolaylıklardan dolayı teşekkürlerimizi sunarız. Araştırmamızın yürütülmesinde kolaylık sağlayan Kayseri Müzesi'ne, bilimsel katkıları için ekip arkadaşlarımız, Mimar Aykut Fenerci, Dr. Gül Öztürk ve Dr. Maria Xenaki'ye, bakanlık temsilcimiz Sayın Emine Ağcaoğlu'na, Güzelöz Özlem Pansiyonun sahipleri Sayın Hatice ve Mustafa Oğuz'a, 2012 çalışmalarının maddi destekçileri Sayın Ece ve Ahsen Orhon'a ve emeği geçen herkese müteşekkirimiz.

kuzey ve güneydeki duvar dikeylerinde gözlemlediğimiz veriler bu savımızı destekliyor. Üçüncü evrede ise muhtemelen kemerler dıştan duvarla kapatılarak yapı tek nefli olarak kullanılmıştır. Bölgede kâgir kiliselerde benzer yapısal değişimler olağan uygulamalar olarak dikkat çekmektedir

Kilisenin apsisinde oldukça kötü durumdaki bazı resim kalıntıları kanımızca vadideki 9 yüzyıl sonları – 10 yüzyıl başlarına ait duvar resimleriyle paralellik gösterir. Bu nedenle ilk yapı evresi için 9-10. yüzyıllar terminus ante quem olarak önerilebilir. Bölgede benzer yapı örnekleri hem yakın çevrede hem de Kapadokya'nın görece daha uzak noktalarında dikkat çeker. Başköy'ün kuzeybatısındaki Tilköy'de bugün ayakta olmayan ancak Hans Rott ve H. Gregoire'ın yayınladığı planından ve fotoğraflarından görebildiğimiz Aziz Andreas Kilisesi benzer mimarî özellikleriyle dile getirilebilecek bir örnektir². Gereme'deki Dağ Kilise, Anatepe, Viranşehir Kara kilise, örnekleri de benzer mimarî plan özellikleriyle dikkat çekerler³. Adı geçen yapılar 4-6. yüzyıllar arasına tarihlendirilen erken Bizans örnekleridir. Bu nedenle Başköy 12 numaralı kilisenin ilk yapı evresi için de bu tarih aralıkları kanımızca önerilebilir. Yapıyla ilgili savlarımız şimdilik bir ön değerlendirme niteliğindedir.

Vadide 12 Numaralı kilise gibi tümüyle kâgir teknikte yapılmış olan ve geçen yıllarda ayrıntılarını paylaştığımız Aziz Georgios kilisesinin dışında bir bölümü kaya oyma mimarîyle bütünleşmiş iki kesme taş örgü yapıya da rastlıyoruz. Bu örneklerin ikisi de Güzelöz köyü içinde yer alan Stratelates kilisesi ve Eski cami olarak adlandırılan yapılardır. Duvar resimleri 13. yüzyıla tarihlenen yapılar vadide kaya oyma-kâgir birleşimi yapı geleneğinin örnekleri olarak öne çıkarlar. Stratelates kilisesi kuzey ve doğuda kaya oyma mekânlarla biçimlenirken batı ve güneybatıda kesme taş örgü duvarlar ve kemerli düzenlemelerle sınırlandırılmıştır (Resim: 5). Yapının tarihlendirilmesine ilişkin en önemli veri bugün oldukça bozulmuş olan batı duvardaki Aziz Georgios ve Aziz Theodoros Stratelates'in betimleridir. Karşılıklı olarak resmedilmiş atlı azizler bilinen ikonografide ejderi öldürürken görülürler. 13. yüzyılın atlı asker aziz geleneğinin ikonografik yansıması olarak görülen duvar resimlerinin Aziz Georgios kilisesiyle aynı ressam atölyesi tarafından üretildiği açıktır.

2011 yılı araştırmalarında tespit ettiğimiz Eski Başköy'deki iki yemekhane kompleksinin de rölöve ve envanter etütlerini bu sezon tamamladık. Eski Başköy'de doğu yamaçta iki kilise, iki yemekhane ve mimarî verileri dolayısıyla Ortaçağa ait olduğunu öngördüğümüz düzenli salonlar ve depolama odalarından oluşan kaya oyma yapı grubunda mekânların birbirleriyle ilişkileri kullanım pratiklerini göstermesi bakımından ilgi çekicidir.

Geçen yıl da sözünü ettiğimiz gibi Aziz Theodoros kilisesinin girişinde dağınık hâldeki duvar ve tonoz parçalarına ait kesme taşlar ve 1 numaralı yemekhanenin batısındaki kesme taş örgü kapı, yamaçtaki yerleşimde toprak kaymasına karşı oluşturulmuş mimarî çözümleri göstermesi bakımından değerlidir. Bunun yanı sıra aynı yemekhane, bölgedeki diğer örneklerde az görülen bir şekilde, kaya oyma bir tünelle kilisenin güneybatı

² Aziz Andreas kilisesi için bkz. H. Rott, *Kleinasiatische Denkmäler aus Pisidien, Pamphylien, Kappadokien und Lykien*, Leipzig 1908, 287-289, abb. 106-107, H. Gregoire, "Rapport sur un voyage d'exploration dans le Pont et en Cappadoce", *Bulletin de Correspondance Hellénique* 33 (1909), 92-95, fig. 15, M. Restle, *Studien zur frühbyzantinischen Architectur in Kappadokien*, Wien 1979, 30-33, çizim 12.

³ Gereme Dağ kilise için bkz. Restle, a.g.e., 29-30, çizim 11, N. Çorağan Karakaya, "Yeni Bulgular Işığında Gereme'deki Panagia Kilisesi ve Çevresi", *Anadolu ve Çevresinde Ortaçağ*, 5 (2011), 6-7, çizim 12, Anatepe için bkz. Restle, a.g.e., çizim 3, P. Cuneo, *Arts of Cappadocia* (ed. L. Giovannini), Cenevre 1971, 86-87, fig. 33, Viranşehir için bkz. Restle, a.g.e., 46-48, çizim 24-24, Cuneo, a.g.e., 86, fig. 34.

köşesinden nefe bağlanır ve benzer bağlantıları diğer salon ve mekânlarda da takip edebiliyoruz (Resim: 6)⁴.

Eski Başköy'deki bu yamacın neredeyse tümünde kayanın yoğun bozulma oranı Ortaçağ izlerini takip etmemizi oldukça zorlaştırıyor. Bununla birlikte aynı yamacın güneyinde ve daha aşağı seviyede yer alan kaya oyma bir ahır, mimarî verileri nedeniyle bize Ortaçağ yapısı olduğunu düşündürmektedir (Resim: 7). Düzensiz bir dikdörtgen plan gösteren mekânın güneyde duvarı tümüyle çökmüştür. Konumu itibarıyla orijinal girişinin bu duvarda olduğunu düşündüğümüz yapı bir destek kemeriyle biçimlenmiş beşik tonozla örtülüdür. Kuzey duvarda beş, doğu duvarda üç ve batı duvarda iki olmak üzere 10 yemlik yer alır. Yuvarlak kemerleri basit silmelerle düzenlenmiş yemliklerden bazılarında sonradan yapılmış müdahaleler mekânın daha sonra da kullanıldığına işaret etmektedir. Kuzeydoğu köşedeki kaya oyma koridorun bağlandığı mekân neredeyse tümüyle kayanın çökmesi sonucu yok olmuştur. Ortaçağ Kapadokyası'nda hayvancılık hem besicilik hem de taşımacılık bakımından yaygın bir uygulamadır. Bunun yanı sıra 7. yüzyılla birlikte Ortaçağ Anadolu'su'nda baş gösteren güvenlik problemi Bizans'ta yerel elitlerin askerî yöneticilere dönüşümlerine yol açmış ve özellikle sınıra yakın Kapadokya, imparatorluğun ordusuna ev sahipliği yapmıştır. Bu nedenle askerî birliklerin atları için çeşitli yerlerde ahırların olması doğal bir sonuçtur. Bizans dönemi ahır örneklerine Açıksaray, Çanlı kompleksi, Yusuf Koç Kilisesi kompleksi, Selime gibi yerleşimlerde rastlıyoruz⁵. 10. yüzyılda VII. Konstantin'in emriyle derlenmiş, atların bakımı ve sağlığı hakkında bilgiler veren *Hippiatrika* adlı kaynak da ahırların biçimi konusunda değerli bilgiler verir⁶. Elbette Başköy'de tespit ettiğimiz ahır olasılıkla küçük ölçekte ve belki de bireysel bir kullanıma ait olmalıdır. Ahırın bağlantılı mekânlarının tahrip olması daha detaylı değerlendirmeler yapmamızı ne yazık ki engelliyor.

Bu yılki çalışmalarımız sırasında Güzelöz'de Çörtarım mevki olarak adlandırılan ve tarımsal alan olarak kullanılan bölgede beş şaraphane tespit ettik. Daha önce yayınladığımız Güzelöz Ağaçlık mevkiindeki dokuz şaraphaneye ilişkin edindiğimiz sonuçlar bu yapılarla birlikte Güzelöz'deki üretim alanının tahminimizden daha geniş bir bölgeye yayıldığını gösteriyor⁷. Ağaçlık mevkiinde yamacın konumuna uygun olarak girişleri kuzeydoğuda yer alan şaraphaneleri üretim bölümlerinin sayı ve boyutlarına göre iki grupta sınıflamıştık. İlk gruptaki örnekler (3, 4, 5, 6, 9 No.lu) üretim alanı bir üzüm ezme teknesi ve ona bir olukla bağlanan bir sıra teknesinden oluşmaktayken ikinci gruptakiler (1, 2, 8 No.lu) daha büyük boyutlu mekânlar olmalarının yanı sıra birinci gruba oranla daha komplike üretim alanlarına ve birden çok depolama ve fermantasyon bölümlerine sahipti. Çörtarım mevkiindeki dört örnek sözünü ettiğimiz birinci gruptaki örneklerle benzerdir. İki bölümlü üretim alanında üzümün ezildiği tekne şiranın aktığı

⁴ Bu yapı alanının tarihlendirme önerileri için bkz. N. Peker, B. T. Uyar, "Güzelöz-Başköy ve Çevresi Bizans Dönemi Yerleşimleri 2011", 30. *Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2. Cilt, (2012), 148.

⁵ Açıksaray örnekleri için bkz. L. Rodley, *Cave Monasteries of Byzantine Cappadocia*, Cambridge 1985, 140, fig.20, 22, pl. 136, Çanlı kilise örneği için bkz. R. G. Ousterhout, *A Byzantine Settlement in Cappadocia*, Washington D.C. 2011, 178, fig. 155, Yusuf Koç örneği için bkz. Rodley, a.g.e., 152, fig. 28, pl. 147, Selime örneği için bkz. V. Kalas, "The 2004 Survey of the Byzantine Settlement at Selime-Yaprakhisar in The Peristrema Valley, Cappadocia", *Dumbarton Oaks Papers*, 60 (2006), 271-293, fig. 3, 7. Kapadokya bölgesi Orta Bizans dönemi ahırlarıyla ilgili ayrıntılı bir çalışma için bkz. F. Tütüncü, *The Land of Beautiful Horses: Stables in Middle Byzantine Cappadocia*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi, Ankara 2008.

⁶ A. E. McCabe, *A Byzantine Encyclopaedia of Horse Medicine: The Sources, Compilation, and Transmission of the Hippiatrika*. Oxford, 2007.

⁷ Bkz. . N. Peker, B. T. Uyar, a.g.e., 148-151, res. 6-13.

tekneden daha üst seviye ve daha büyük boyutlu olarak düzenlenmiştir; alt seviye bir delikle sıra teknesine bağlanır (Resim 8). Diğer bir şaraphane ise ikinci grupta ele aldığımız örneklerdeki gibi çoklu üretim alanına sahip olmanın yanı sıra depolama ve fermantasyon bölümleri dikkat çeker (Resim: 9). Ezme teknelerini ayıran payelerin güney yüzlerinde kırmızı boyayla yapılmış haç bezemeler ve hayvan figürleri bulunur. Fermantasyon bölümlerinde ise kazıma tekniğinde yapılmış haç bezemeler yer alır. Ağaçlık mevkii örneklerinin aksine Çörtarım örneklerinde sıvaya rastlamıyor olması ilginçtir. Çörtarım mevkii üretim alanı da Ağaçlık mevkii örnekleri gibi olasılıkla 9-10. yüzyıllarda kurulmuş olmalıdır⁸.

2012 çalışmalarımıza, halk arasında İvriz denilen, vadinin güneybatı platosunun üzerinde yaptığımız taramalarla devam ettik. Amacımız yerleşimin bağlantılarına ve konumuna açıklık getirmek ve H. Gregoire'ın 1909'da yayınladığı makalesinde anlattığı arkeolojik kalıntılara ulaşmaktır. Araştırmacı Soğanlı'dan Ortaköy'e kısa yoldan ulaşmak için kolay çıkılan "gizli" bir geçitin içindeki kaya oyma merdivenlerden ve merdivenlerin sonunda da küçük bir kale yapısından bahsetmektedir⁹. Araştırmamız sırasında platonun üzerinde güneybatıda Soğanlı vadisinin batı ucuna bağlanan, kayadan oyma bir kontrol noktası ve buna bağlı merdivenleri tespit ettik (Resim: 10). Yaklaşık dikdörtgen planlı bir salon düzenli basamaklardan oluşan ve pencere açıklıklarıyla Soğanlı vadisine bakan bir merdivenle vadinin tabanına bağlanır ancak bugün merdivenin sonu yıkılmıştır (Resim: 11).

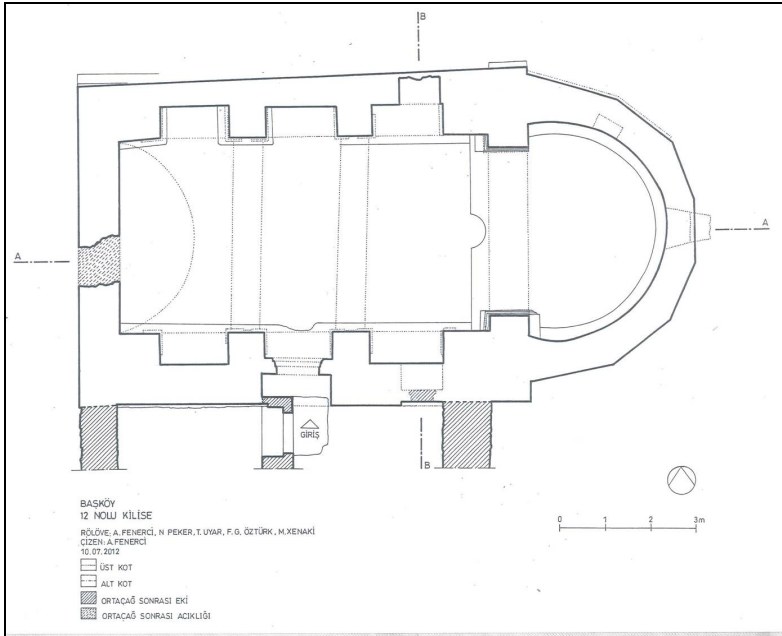
Ne yazık ki Gregoire'ın sözünü ettiği kalenin izlerine bugün rastlanılmamaktadır. Fakat bölgede küçük bir kalenin olması güvenlik açısından beklenen bir durumdur. Bizans döneminde Anadolu'da güvenliğin sağlanması için kaleler arası işaretle haberleşme ağlarının olduğunu özellikle de Toros dağlarından başkente kadar uzanan 720 kilometrelik bir alanda bunun sağlandığı biliniyor. Ayrıca Kapadokya bölgesinde, Sivrihisar, Kyzistra gibi bilinen önemli kalelerin dışında, çoğu literatüre geçmemiş ve büyük kaleler arasında genel güvenlik ağının tamamlayıcısı niteliğinde sayısız kalecikler ve küçük askerî tahkim noktaları mevcuttur. Şüphesiz İvriz'deki sözünü ettiğimiz kalecik, bölgedeki belli başlı askerî merkezleri birbirine bağlayan, ticaret ve yol ağı üzerindeki önemli stratejik noktalardan biriydi. Buna benzer bir diğer *kastron* Soğanlı'nın güneyinde bugünkü baraj gölünün hemen üstünde bulunur. Açıkça görülüyor ki Soğanlı ve Mavrucandere vadisindeki yerleşim Ortaçağ Kapadokyası'nda yerleşim modelleri ve yol güzergâhları ve ticari/askerî ulaşım ağının organizasyonu hakkında önemli yeni ipuçları sunmaktadır.

⁸ Ağaçlık mevkii üretim alanıyla ilgili tarihlendirme önerileri için bkz. N. Peker, B. T. Uyar, a.g.e., 151.

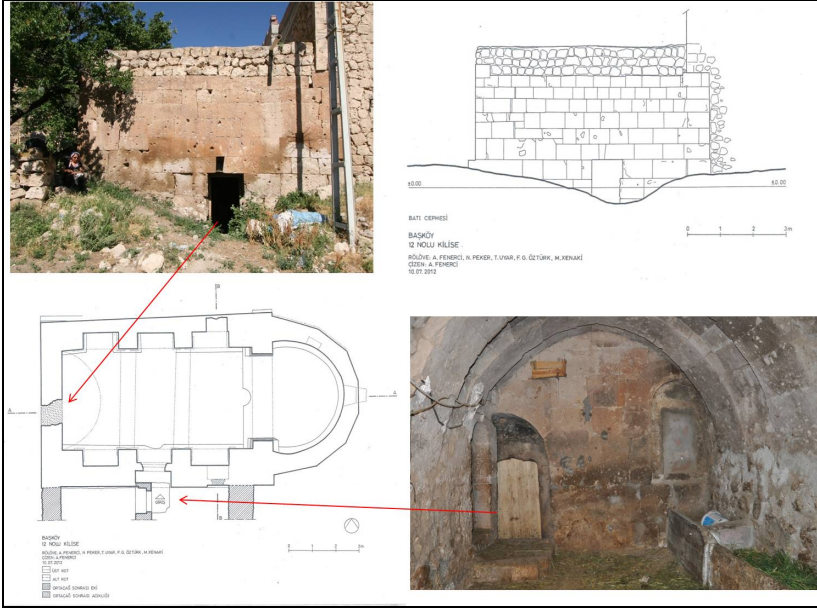
⁹ H. Gregoire, a.g.e., 111.

Resim 1: Başköy 12 No.lu Kilise

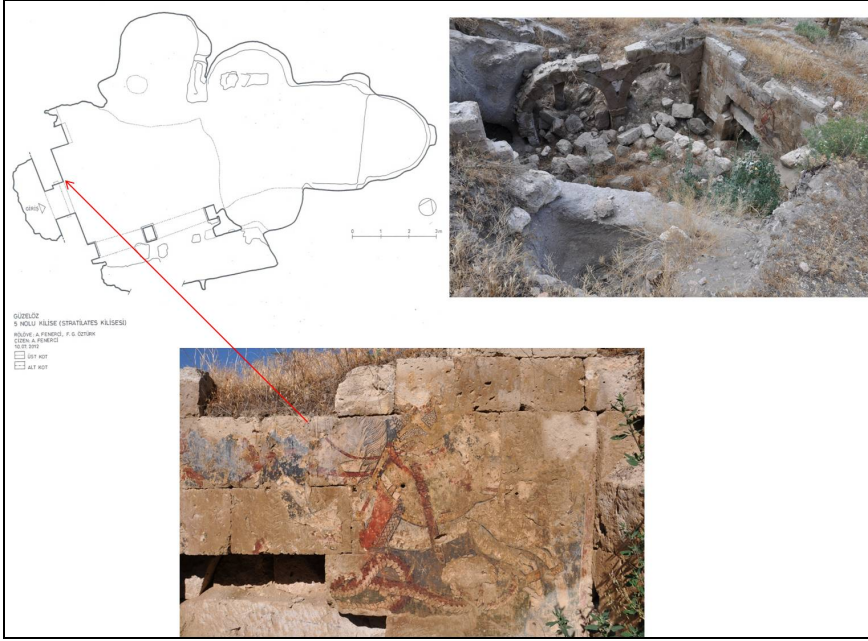
Resim 2: Başköy 12 No.lu Kilise plan

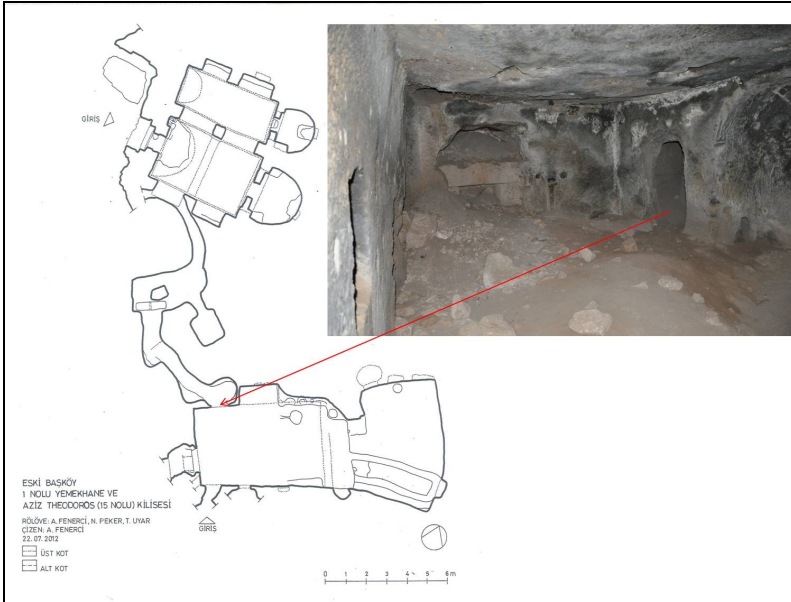
Resim 3: Başköy 12 No.lu Kilise batı ve güney giriş

Resim 4: Başköy 12 No.lu Kilise apsis

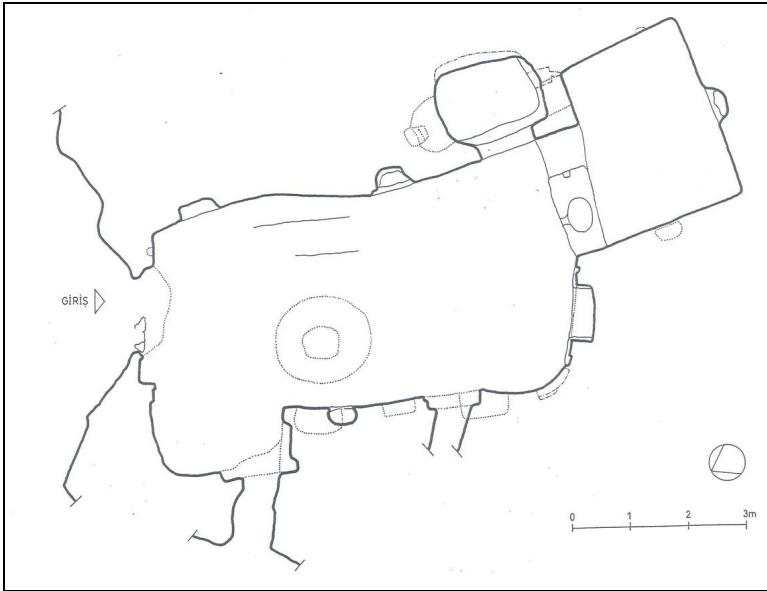
Resim 5: Güzelöz Stratelates Kilisesi

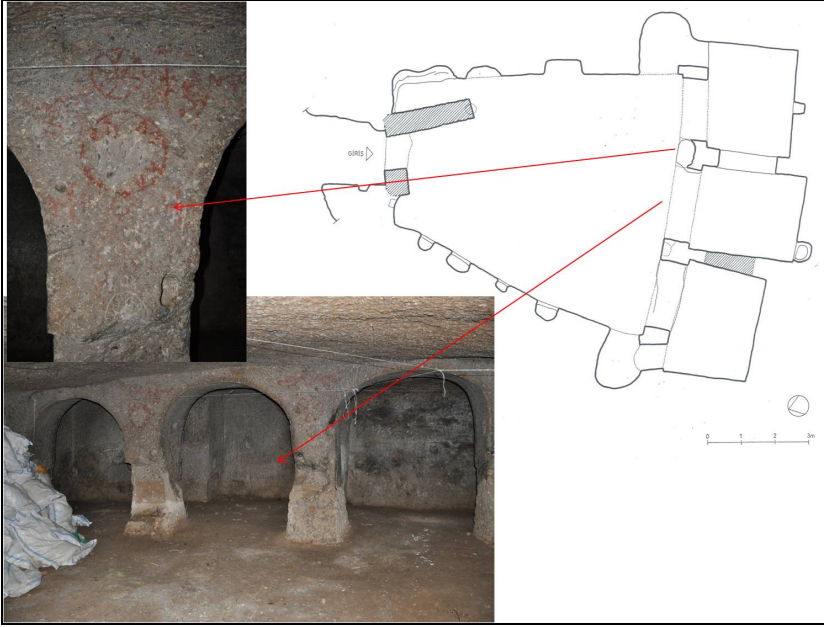
Resim 6: Eski Başköy 1 No.lu yemekhane ve Aziz Theodoros Kilisesi plan

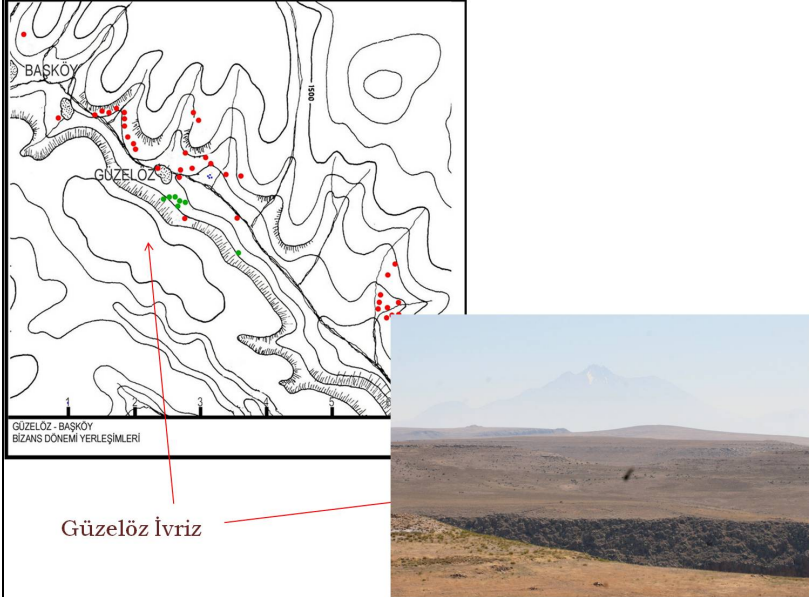
Resim 7: Eski Başköy ahır

Resim 8: Güzelöz Çörtarım şaraphane

Resim 9: Güzelöz Çörtarım şaraphane

Resim 10: İvriz Platosu

Resim 11: İvriz Platosu kontrol noktası